

ÚČTOVNÁ DOKUMENTÁCIA A ADMINISTRATÍVNE ZAŤAŽENIE PODNIKOV V SÚVISLOSTI S ICH VEĽKOSTNÝMI KRITÉRIAMI

Accounting documentation and administrative burden of companies in relation to their size criteria

Anton Marci, Zuzana Juhászová

Úvod

Veľkostné kritéria podnikov majú vplyv na účtovnú dokumentáciu a s tým súvisiace administratívne zaťaženie podnikov. V príspevku sa zameriavame na súčasný stav poznania danej problematiky, ktorý je upravený právnou úpravou a snahou o znižovanie administratívnej záťaže predovšetkým malých a stredných podnikov na národnej, ako aj na nadnárodnej úrovni.

Účtovná dokumentácia versus veľkostné kritériá

Účtovnú dokumentáciu a výkazníctvo podnikateľských účtovných jednotiek upravuje priamo alebo nepriamo množstvo právnych predpisov na národnej, ako aj na nadnárodnej úrovni, pričom sa súčasná právna úprava všeobecne považuje za administratívne príliš zaťažujúcu a brzdiacu ekonomický rast. V súčasnosti existuje, na základe presvedčenia o brzdiacom efekte administratívneho zaťaženia na ekonomický rast, niekoľko iniciatív s právnym dopadom na administratívnu záťaž a s tým súvisiace povinnosti vzťahujúce sa na účtovnú dokumentáciu a výkazníctvo podnikateľských účtovných jednotiek. Príkladom je iniciatíva Komisie v súvislosti s oznámením „Inteligentná regulácia v Európskej únii“, oznámením „Najskôr myslieť v malom: Iniciatíva Small Business Act pre Európu“ z roku 2008 a rovnako zo „stratégie Európa 2020“. Tieto mali zásadný význam pri prijatí právnej úpravy, ktorá sa transponovala od 1.1.2014 aj do slovenskej národnej právnej úpravy, s cieľom určiť rozdielne povinnosti podnikateľských účtovných jednotiek na základe veľkostných kritérií.^{1,2}

Z vyššie uvedeného vyplýva skutočnosť, že podnikateľské účtovné jednotky majú rozdielne povinnosti v súvislosti s účtovnou dokumentáciou a výkazníctvom v závislosti na ich veľkostných kritériách stanovených právnou úpravou, pri skúmaní súčasného stavu poznania je nevyhnutné uviesť, že sa nejedná o výlučné kritérium upravujúce povinnosti pri spracovaní účtovnej dokumentácie podnikateľských účtovných jednotiek, ale existujú aj iné empiricky skúmateľné kritériá, ktoré majú zásadný vplyv na administratívne zaťaženie podnikov. Po preskúmaní právnej úpravy platnej v Slovenskej republike môžeme určiť základné veľkostné typy účtovných jednotiek podľa Tabuľky číslo 1 uvedenej nižšie.

¹ <https://www.theparliamentmagazine.eu/articles/opinion/reducing-eu-bureaucratic-burden-will-help-tackle-brussels-bashing>

² <http://www.mitpressjournals.org/doi/abs/10.1162/itgg.2006.1.1.97#.VXWv9kZUQ70>

Tabuľka 1 – Veľkostné typy účtovných jednotiek

	Mikro účtovná jednotka	Malá účtovná jednotka na základe uváženia	Malá účtovná jednotka	Veľká účtovná jednotka	Nezaradená účtovná jednotka
Celková suma majetku	≤350000	≤350000	>350000 ≤4000000	>4000000	X
Čistý obrat	≤700000	≤700000	>700000 ≤8000000	>8000000	X
Priemerný prepočítaný počet zamestnancov	≤10	≤10	>10 ≤50	>50	X
<i>Poznámka</i>	<i>Presahuje maximálne jedno kritérium</i>	<i>Presahuje maximálne jedno kritérium</i>	<i>Presahuje maximálne jedno kritérium</i>	<i>Presahuje aspoň dve z troch kritérií</i>	<i>Postupuje podľa IFRS alebo je vylúčená zákonom</i>

Zdroj: Vlastné spracovanie³

Podnikateľské účtovné jednotky vychádzajú pri svojej činnosti okrem zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov aj z množstva iných právnych noriem na základe podnikateľskej a ekonomickej reality, ktorá formuje ich povinnosti vyplývajúce z právnej úpravy. Preto je následne možné v závislosti od rôznych kritérií určiť podtypy podnikateľských účtovných jednotiek, nakoľko sa pre rôzne kritéria uplatňuje rôzna právna úprava a s tým súvisia rôzne nároky na účtovnú dokumentáciu, administratívnu záťaž a výkazníctvo podnikateľských účtovných jednotiek. Z vyššie uvedeného následne vyplýva najmä skutočnosť, že veľkostné kritéria nie sú jedinými kritériami ovplyvňujúcim účtovnú dokumentáciu a administratívne zaťaženie podnikov.

Účtovná dokumentácia versus typ účtovnej jednotky

Rôzny rozsah účtovnej dokumentácie a administratívneho zaťaženia podnikov môžeme ilustrovať na základe kritérií uvedených v Tabuľke číslo 2 - Podtypy mikro účtovných jednotiek na základe možného administratívneho zaťaženia nižšie:

³ Poznámka: Celková suma majetku a čistý obrat sú uvedené v Tabuľke číslo 1 jednotiek v mene EUR.

Tabuľka 2 – Podtypy mikro účtovných jednotiek na základe možného administratívneho zaťaženia

Číselné označenie podtypu	Obchodné transakcie v tuzemsku	Platba DPH	Intra-komunitárne dodanie	Export mimo EÚ	Import mimo EÚ	Zamestnávateľ	Zásielkový predaj v EÚ	Elektronické služby v EÚ systém MOSS
MR1								
MR2	ÁNO							
MR3	ÁNO	ÁNO						
MR4	ÁNO	ÁNO	ÁNO					
MR5	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO				
MR6	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO			
MR7	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO		
MR8	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	
MR9	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z vyššie uvedenej tabuľky je možné určiť, že účtovná dokumentácia mikro účtovnej jednotky podtypu MR9 bude výrazne obsiahlejšia a komplikovanejšia ako účtovná dokumentácia mikro účtovnej jednotky podtypu MR3 aj napriek tomu, že podľa veľkostných kritérií spadajú do rovnakej skupiny. Administratívne zaťaženie podtypu mikro účtovnej jednotky MR9 je predpokladateľne oveľa vyššie, ako administratívne zaťaženie podtypu mikro účtovnej jednotky MR1 aj napriek tomu, že podľa veľkostných kritérií spadajú obe do jednej skupiny a je možné, že administratívne zaťaženie podtypu mikro účtovnej jednotky MR9 bude vyššie ako administratívne zaťaženie niektorých účtovných jednotiek, ktoré spadajú do skupiny veľkých účtovných jednotiek.

Zrejme najzreteľnejším rozdielom medzi podnikmi podľa ich veľkostných kritérií je právnu úpravou stanovený rozsah ich vykazovacích povinností.⁴ Povinnosť vypracovať účtovnú závierku má podnikateľská účtovná jednotka podľa znenia § 16 a § 17 zákona o účtovníctve vždy, keď dochádza k uzavretiu účtovných kníh, napríklad k poslednému dňu účtovného obdobia. Rozsah údajov zverejňovaný podnikateľskými účtovnými jednotkami sa líši v závislosti na ich zatriedení do veľkostných skupín, pričom je záväzne stanovený opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky. Účtovná závierka mikro účtovnej jednotky je rozvrhnutá na 5 strán formátu A4, s uvedením všeobecných náležitostí, bez poznámok ako súčasť účtovnej závierky a následne po schválení účtovnej závierky je účtovná jednotka povinná vypracovať a zaslať oznámenie o schválení účtovnej závierky na predpísanom tlačive vo formáte A4. Malá a veľká účtovná jednotka má predpísaný rozsah účtovnej závierky spolu so všeobecnými náležitosťami a bez poznámok v počte 12 strán vo formáte A4 s podrobnejším členením a uvádzaním údajov, ktoré sú predmetom účtovníctva a sú prezentované v účtovnej závierke a rovnako musí po schválení účtovnej závierky oznámiť túto skutočnosť na predpísanom tlačive. V poznámkach ako súčasť účtovnej závierky má mikro účtovná jednotka opäť znížený rozsah údajov, o ktorých je potrebné v poznámkach informovať v porovnaní s malými a veľkými účtovnými jednotkami.

⁴ UŽÍK, Ján - KRIŠKOVÁ, Petra. Individuálna účtovná závierka podnikateľov účtujúci v systave podvojného účtovníctva. In Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo : v teórii a praxi. - Bratislava : SÚVAHA, 2015. ISSN 1335-2024, 2015, roč. 23, mimoriadne číslo, s. 7-11.

Záver

Záverom môžeme konštatovať, že veľkostné kritéria majú vplyv na administratívnu záťaž a účtovnú dokumentáciu podnikov. Zároveň môžeme konštatovať, že existujú aj iné kritéria, ktoré majú zrejme na administratívnu záťaž a účtovnú dokumentáciu výrazne väčší vplyv ako veľkostné kritéria podnikov. Pričom na základe veľkostných kritérií je výrazne rozličný rozsah vykazovacích povinností pri účtovných závierkach a niektorých typoch účtovných transakcií a ich účtovaní, pre samotné administratívne zaťaženie podnikov a ich účtovnú dokumentáciu majú zrejme výrazný vplyv najmä iné kritéria, ktoré podnikom vyplývajú z rôznych právnych noriem, napríklad zo zákona č. 222/2004 Z. Z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Výrazným problémom pri znižovaní administratívneho zaťaženia však môže byť práve absencia veľkostných kritérií v súvislosti s inými kritériami, napríklad zavedenie Mini One Stop Shop, skrátene MOSS, pre vybrané služby poskytované v Európskej únii fyzickým osobám, ktoré nie sú podnikateľmi. Táto úprava znižuje administratívne zaťaženie účtovným jednotkám, ktoré poskytujú vybrané elektronické služby vo viacerých krajinách Európskej únie tým, že sú povinné podať len jedno daňové priznanie k dani z pridanej hodnoty, v ktorom sú uvedené údaje pre každý členský štát, v ktorom bola predmetná elektronická služba spotrebovaná fyzickou osobou a nie je potrebné sa registrovať pre daň z pridanej hodnoty v každom členskom štáte osobitne. Na druhej strane, pre účtovné jednotky, ktoré nie sú podľa právnej úpravy krajiny ich sídla povinné registrovať sa pre daň z pridanej hodnoty a poskytujú vybrané elektronické služby fyzickým osobám v členských krajinách Európskej únie, toto opatrenie administratívnu záťaž a nároky na účtovnú dokumentáciu zvyšuje tým, že bez ohľadu na to, že ich veľkostné kritéria sú príliš nízke pre registráciu pre daň z pridanej hodnoty v krajine ich sídla, stávajú sa osobami registrovanými pre daň z pridanej hodnoty v členských krajinách a rovnako sa ich týkajú vykazovacie povinnosti v systéme MOSS, pričom tieto povinnosti pred zavedením systému MOSS absentovali. V tomto prípade by spojenie veľkostných kritérií s kritériom typu dodávanej služby fyzickým osobám mohlo pomôcť pri znižovaní administratívnej záťaže ako aj znižovaní rozsahu účtovnej dokumentácie.

Abstrakt

Veľkostné kritéria podnikov majú vplyv na účtovnú dokumentáciu a s tým súvisiace administratívne zaťaženie podnikov, pričom sa v príspevku zameriavame na súčasný stav poznania danej problematiky, ktorý je upravený právnou úpravou a snahou o znižovanie administratívnej záťaže predovšetkým malých a stredných podnikov na národnej ako aj nadnárodnej úrovni. Účtovnú dokumentáciu a výkazníctvo podnikateľských účtovných jednotiek upravuje priamo alebo nepriamo množstvo právnych predpisov na národnej ako aj nadnárodnej úrovni, pričom sa súčasná právna úprava všeobecne považuje za administratívne príliš zaťažujúcu a brzdiacu ekonomický rast. Na administratívnu záťaž a účtovnú dokumentáciu majú vplyv aj iné kritéria, pričom neexistencia vzťahu medzi veľkostnými a inými kritériami môže pôsobiť kontraproduktívne pri znižovaní administratívneho zaťaženia.

Kľúčové slová: veľkostné kritéria, administratívne zaťaženie, účtovná dokumentácia

Summary

Size criteria of enterprises have an impact on the financial documentation and are related to the administrative burden of enterprises. We focus in the report on the current state of knowledge of the issue, which is set by legislation and efforts to reduce administrative burden especially for SMEs at national and supranational level. Financial documentation and reporting of business entities are governed directly or indirectly by a number of acts at the national and supranational level, the current legislation is generally considered too

administratively burdensome and is generally considered to inhibit economic growth. The administrative burden and the financial documentation affect also other criteria, which means that the absence of a relationship between size and other criteria can be counterproductive in reducing administrative burdens.

Key words: size criteria, accounting documentation, administrative burden

JEL klasifikácia: M40, M41, M48, M49

Použitá literatúra

- [1] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných zvierkach, konsolidovaných účtovných zvierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EH.
- [2] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [3] Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov
- [4] UŽÍK, Ján - KRIŠKOVÁ, Petra. Individuálna účtovná závierka podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva. In Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo : v teórii a praxi. - Bratislava : SÚVAHA, 2015. ISSN 1335-2024, 2015, roč. 23, mimoriadne číslo, s. 7-11.

Kontakt

Anton Marci, Ing., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 907 536 435, anton.marci77@gmail.com

Zuzana Juhászová, doc. Ing. Mgr., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, zuzana.juhaszova@euba.sk